

**ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя
Стефаника»**

Кафедра теоретичної і прикладної економіки

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Проректор з науково-педагогічної роботи
Михайлишин Г.Й.

“ _____ ” _____ 2020 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

**ЕКОНОМІКА
СОЦІАЛЬНО-ТРУДОВИХ ВІДНОСИН У ПТБД**

Рівень вищої освіти перший (бакалаврський)

Освітня програма Підприємництво, торгівля та біржова діяльність

Спеціальність 076 "Підприємництво, торгівля та біржова діяльність"

Галузь знань 07 "Управління та адміністрування"

Івано-Франківськ – 2020 рік

Робоча програма навчальної дисципліни «Економіка соціально-трудо­вих відносин у ПТБД» для студентів, які навчаються за освітньою програмою Підприємництво, торгівля та біржова діяльність, Галузь знань 07 "Управління та адміністрування" Спеціальність 076 "Підприємництво, торгівля та біржова діяльність" для здобуття першого (бакалаврського) рівня вищої освіти. – 2020 р. - 21 с.

Розробник:

Ціжма Юрій Іванович

кандидат економічних наук,

доцент кафедри теоретичної і прикладної економіки

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри теоретичної і прикладної економіки

Протокол від “27” серпня 2020 року № 1

Завідувач кафедри теоретичної і прикладної економіки

_____ (Пилипів Н.І.)
(підпис) (прізвище та ініціали)

“ ____ ” _____ 2020 року

Схвалено Науково-методичною радою економічного факультету.

Протокол від “27” серпня 2020 року № 1

“ ____ ” _____ 2020 р.

Голова _____ (Гнатюк Т.М.)
(підпис) (прізвище та ініціали)

Примітки:

1. Програма нормативної навчальної дисципліни визначає місце і значення навчальної дисципліни, її загальний зміст та вимоги до знань і вмінь. Програма нормативної навчальної дисципліни є складовою державного стандарту вищої освіти. Програма вибіркової навчальної дисципліни розробляється вищим навчальним закладом.

2. Програма навчальної дисципліни розробляється на основі освітньо-професійної програми.

1. Опис навчальної дисципліни «Економіка соціально-трудових відносин у ПТБД»

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітня програма, рівень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – <u>3</u>	Галузь знань 07 "Управління та адміністрування" Спеціальність 076 "Підприємництво, торгівля та біржова діяльність"	Нормативна Обов'язкова	
Модулів – <u>2</u>	Освітньо-професійна програма Підприємництво, торгівля та біржова діяльність	Рік підготовки:	
Змістових модулів – <u>3</u>		1-й	1-й
Індивідуальне завдання – резюме		Семестр	
Загальна кількість годин – <u>90</u>		2-й	2-й
Тижневих годин для денної форми навчання: 6 год., з них: аудиторних – 2 год., самостійної роботи студента – 4 год.	Рівень вищої освіти перший (бакалаврський)	Лекції	
		16 год.	10 год.
		Семінарські	
		14 год.	8 год.
		Самостійна робота	
		60 год.	72 год.
		Індивідуальні завдання: 10 год.	
		Вид контролю: екзамен	

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить:

для денної форми навчання – 33 / 67
для заочної форми навчання – 20 / 80

2. Мета та завдання навчальної дисципліни «Експертна оцінка товарів і послуг»

Метою викладання навчальної дисципліни “Економіка соціально-трудових відносин у підприємстві, торгівлі та біржовій діяльності” є формування здатностей самостійно мислити, формування теоретичних і практичних знань з питань функціонування, розвитку та регулювання соціально-трудових відносин у суспільстві, оплати праці і підвищення продуктивності, ефективності праці, планування праці та моніторингу соціально-економічних процесів.

Основними **завданнями** вивчення дисципліни “Економіка соціально-трудових відносин у ПТБД” є вивчення теоретико-методологічних та соціально-економічних аспектів сучасних проблем соціально-трудових відносин; формування у студентів практичних навичок і вмінь щодо управління та регулювання відносин у соціально-трудовій сфері; розвиток здібностей до науково-дослідної роботи, самостійності і відповідальності у роботі; формування професійних здібностей у майбутніх фахівців щодо вирішення проблем соціально-трудових відносин; сформуванню доцільне ставлення студентів до власного трудового потенціалу, вміння корегувати й ефективно використовувати свій людський потенціал, забезпечувати свою конкурентоспроможність в процесі соціально-трудових відносин.

Цілі навчальної дисципліни згідно з вимогами освітньої програми:

У результаті вивчення навчальної дисципліни «Економіка соціально-трудових відносин у ПТБД» студент повинен **знати**:

сутність, систему та типи соціально-трудових відносин;

сутність соціального партнерства та його роль у функціонуванні ринкової економіки;

сутність, зміст, принципи та складові організації праці;

завдання, принципи і методи нормування праці;

завдання, принципи, методи нормування праці на підприємстві;

сутність і значення організації праці, її місце в системі організації діяльності;

сутність, критерії і показники ефективності й продуктивності праці;

основи організації заробітної плати в сучасних умовах та механізми її регулювання;

показники використання праці та методики їх планування;

сутність, напрями, показники моніторингу соціально-трудової сфери;

цілі, завдання, структура Міжнародної організації праці (МОП) у сучасних соціально-трудових відносинах;

зарубіжний досвід регулювання відносин у сфері соціально-трудових відносин;

уміти:

застосовувати методи регулювання соціально-трудових відносин в умовах становлення ринкової економіки;

проводити оцінку стану соціального партнерства на підприємстві та визначати напрями його розвитку;

визначити показники ефективності праці;

обґрунтовувати основні напрями підвищення ефективності праці;

розрахувати показники продуктивності праці;

розробляти нормативи праці;

проводити аналіз змісту і складності праці;

досліджувати трудовий процес працівників різних категорій;

розрізняти форми і системи оплати праці;

визначити заробітну платню при відрядній й погодинній системах;

визначати умови оплати праці в системі колективно-договірного регулювання соціально-трудових відносин;

визначати чинники, що впливають на рівень і динаміку заробітної плати;

використовувати закордонний досвід при розробці системи управління трудовою діяльністю;

проводити моніторинг соціально-трудової сфери;
застосовувати міжнародні трудові норми в Україні.

Після вивчення початкової дисципліни студент повинен оволодіти такими **комунікаціями**:

здатність обґрунтовувати основні напрями розвитку організації праці;
здатність до розв'язання економічних ситуацій стосовно соціально-трудової сфери;
здатність до визначення основних характеристик міжнародного досвіду регулювання соціально-трудових відносин.

Вивчаючи навчальну дисципліну студент набуває **автономності та відповідальності**, що проявляється у наступному:

здатність самостійно та неупереджено визначати нормативне значення витрат часу на виконання складових процесу праці;

здатність проводити вимірювання робочого часу та його тривалості;

здатність розв'язувати складні завдання та практичні проблеми у сфері економіки соціально-трудових відносин.

Перелік програмових компетентностей та результатів навчання, які повинні бути сформовані у студентів в процесі вивчення навчальної дисципліни:

Інтегральна компетентність

ІК 1. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані завдання та проблеми у сферах підприємницької, торговельної та біржової діяльності або в процесі навчання, що передбачає застосування теорій та методів організації і функціонування підприємницьких, торговельних, біржових структур і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

Загальні компетентності

ЗК 7. Здатність працювати в команді.

ЗК 10. Здатність діяти відповідально та свідомо.

ЗК 11. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК 12. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

Спеціальні (фахові) компетентності

СК 1. Критичне осмислення теоретичних засад підприємницької, торговельної та біржової діяльності.

СК 3. Здатність здійснювати діяльність у взаємодії суб'єктів ринкових відносин.

СК 6. Здатність здійснювати діяльність з дотриманням вимог нормативно-правових документів у сфері підприємницької, торговельної та біржової діяльності.

СК 7. Здатність визначати і виконувати професійні завдання з організації діяльності підприємницьких, торговельних та біржових структур., біржовій діяльності.

Результати навчання:

ПРН 9. Знати вимоги до діяльності за спеціальністю, зумовлені необхідністю забезпечення сталого розвитку України, її зміцнення як демократичної, соціальної і правової держави.

ПРН 10. Демонструвати здатність діяти соціально відповідально на основі етичних, культурних, наукових цінностей і досягнень суспільства.

ПРН 11. Демонструвати базові й структуровані знання у сфері підприємництва, торгівлі та біржової діяльності для подальшого використання на практиці.

ПРН 13. Використовувати знання форм взаємодії суб'єктів ринкових відносин для забезпечення діяльності підприємницьких, торговельних та біржових структур.

ПРН 16. Знати нормативно-правове забезпечення діяльності підприємницьких, торговельних та біржових структур і застосовувати його на практиці.

Програма навчальної дисципліни складається з таких змістових **модулів**:

Змістовий модуль 1. Соціально-трудові відносини та їх регулювання

Змістовий модуль 2. Організаційні, економічні і соціальні компоненти соціально-трудових відносин

Змістовий модуль 3. Планування, аналіз, консалтинг, аудит і моніторинг соціально-трудових відносин та діяльність Міжнародної організації праці.

Пререквізити. Теоретичною базою вивчення дисципліни є попередні навчальні дисципліни: «Мікроекономіка».

Постреквізити. Дисципліни, які будуть використовувати результати навчання даного курсу: «Біржова діяльність», «Торговельна діяльність», «Бізнес культура», «Економіка підприємства», «Підприємницька діяльність»

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Соціально-трудові відносини та їх регулювання

Тема 1. Сутність та система соціально-трудових відносин

Визначення соціально-трудових відносин. Структура системи соціально-трудових відносин. Суб'єкти соціально-трудових відносин: наймані працівники, роботодавці, держава. Рівні соціально-трудових відносин. Фактори, що формують соціально-трудові відносини: соціальна політика, глобалізація економіки, розвиток суспільної праці та виробництва. Типи та види соціально-трудових відносин. Програмно-нормативне регулювання соціально-трудових відносин. Соціальні індикатори як інструмент аналізу соціальної сфери суспільства.

Механізм функціонування системи соціально – трудових відносин. Поняття механізму функціонування системи соціально-трудових відносин та його складові як інструменти їх упорядкування. Система управління трудовими ресурсами та її підсистема. Основні закони і закономірності системи управління працею. Організаційна структура державних органів управління працею. Правове і науково-методичне забезпечення системи

Тема 2. Соціальне партнерство в системі соціально-трудових відносин

Поняття соціального партнерства. Характеристика системи соціального партнерства. Правове забезпечення соціального партнерства в Україні.

Коллективно-договірна система як форма реалізації партнерських відносин. Сутність колективної угоди організації. Вимоги до її укладання. Характеристика тарифних угод. Сучасні тенденції в регулюванні колективних трудових відносин. Сутність трудового договору, особливості розірвання. Необхідна документація при прийомі на роботу. Трудова дисципліна.

Процес переговорів, його стадії. Врегулювання колективних трудових суперечок і конфліктів в Україні. Трудові суперечки і конфлікти в розвинених країнах Заходу.

Резюме як основний документ особи, що зайнята пошуками роботи. Загальні вимоги до написання резюме. Види резюме: хронологічне, функціональне та комбінованого типу, резюме в форматі відео презентації. Інформаційний та супровідний листи до резюме. Правила складання супровідного листа до резюме.

Змістовий модуль 2. Організаційні, економічні і соціальні компоненти соціально-трудових відносин

Тема 3. Організація та нормування праці в процесі соціально-трудових відносин

Поняття організації праці. Основні напрямки організації праці. Сутність і значення процесів суспільного поділу і кооперування праці, їх взаємозв'язок і взаємозалежність. Поділ і кооперування праці на підприємстві, їх форми. Організація й обслуговування робочих місць. Поняття робочого місця, робочої зони. Класифікація робочих місць.

Основні принципи наукової організації праці. Напрямок наукової організації праці: розподіл та кооперації, розстановка кадрів по ланках системи управління, нормування праці та оптимальне використання робочого часу, раціональна організація робочого місця і створення оптимальних умов праці та відпочинку, використання раціональних методів і засобів виконання робіт, забезпечення необхідної кваліфікації працівників, регламентування діяльності та стосунків, матеріальне й моральне стимулювання праці. Розробка та впровадження планів із наукової організації праці.

Види норм і нормативи. Класифікація нормативів праці: за видами нормативів, за методами розробки, за ступенем значущості, за масштабом застосування.

Облік та аналіз робочого часу. Фотографія та самофотографія робочого дня. Вимірювання витрат часу на продуктивну діяльність, втрат на перешкоди і перерви в роботі. Етапи аналізу використання робочого часу.

Методи нормування праці: мікроелементне; аналітичне, статистичне, експертне

нормування. Порядок розрахунку нормативів трудомісткості управління.

Види планів з праці. Кадри підприємства, їхній склад і структура. Цільове планування роботи працівників.

Умови праці. Фактори, що визначають умови праці на виробництві та їх значення для здоров'я і працездатності людей. Удосконалення умов праці. Державна система охорони праці в Україні.

Тема 4. Продуктивність та ефективність праці в процесі соціально-трудових відносин

Поняття продуктивності праці. Принципи управління продуктивністю. Показники вимірювання продуктивності праці на макрорівні. Методи вимірювання продуктивності праці, що використовуються на підприємствах.

Вартісний метод вимірювання продуктивності праці, його різновиди переваги і недоліки. Використання валової, товарної, реалізованої продукції для вимірювання продуктивності праці. Натуральний і умовно-натуральний методи вимірювання продуктивності праці, їхні переваги й недоліки. Трудовий метод вимірювання продуктивності й сфера його використання.

Класифікація факторів продуктивності та продуктивності праці. Природні й суспільні умови підвищення продуктивності праці. Макроекономічні фактори підвищення продуктивності праці. Резерви зростання продуктивності праці. Взаємозв'язок факторів і резервів продуктивності праці. Класифікація резервів зростання продуктивності праці. Резерви зниження трудомісткості продукції, їх склад. Резерви ефективнішого використання робочого часу

Значення й ефективність типового проектування організації робочих місць. Раціоналізація трудових процесів і управлінських процедур. Аналіз трудового процесу. Проектування прогресивних трудових процесів. Показники раціональності трудових процесів.

Тема 5. Мотивація, стимулювання та оплата праці в процесі соціально-трудових відносин

Мотивація. Основні чинники, що ускладнюють процес управління мотивацією підлеглих. Класифікація мотивації. Процес мотивації. Потреби як основа мотивації. Класифікація потреб. Мотиви діяльності. Класифікація мотивів. Стимули. Класифікація стимулів. Стимулювання. Функції стимулювання.

Рівень життя: поняття і фактори, що його визначають. Поняття й показники рівня життя. Система кількісних та якісних показників рівня життя.

Доходи населення. Джерела їх формування та напрямки використання. Структура доходів населення. Поняття трудових і нетрудових доходів. Економічна сутність і склад елементів доходів населення. Визначення грошових і сукупних доходів, підприємницьких доходів і доходів від власності. Прожитковий мінімум і методи його розрахунку. Соціальні стандарти рівня та якості життя населення.

Сутність, функції і принципи організації заробітної плати. Сучасна структура заробітної плати в Україні. Елементи організації оплати праці на макро- і мікрорівнях. Форми і системи оплати праці. Складові тарифної системи оплати праці. Безтарифна модель організації оплати праці. Роль мінімальної заробітної плати в соціально-трудових відносинах. Організація заробітної плати в Україні в сучасних умовах господарювання

Соціальні ризики та способи їх державного забезпечення. Сутність і напрямки соціального захисту. Право людини на соціальний захист і конституційні гарантії його здійснення в Україні. Організаційно правові форми та види соціального захисту. Органи управління у сфері соціального захисту та заклади надання соціальних виплат і соціальних послуг в Україні. Сучасний стан та реформування соціального захисту в Україні.

Державне регулювання соціального страхування. Види соціального страхування. Пенсійне страхування. Соціальне страхування з тимчасової втрати працездатності. Страхування від нещасного випадку на виробництві та професійних захворювань. Соціальне страхування на випадок безробіття. Медичне страхування. Недержавне соціальне

страхування. Закордонний досвід соціального страхування. Удосконалення соціального страхування в Україні

Змістовий модуль 3. Планування, аналіз, консалтинг, аудит і моніторинг соціально-трудових відносин та діяльність Міжнародної організації праці.

Тема 6. Планування, аналіз, консалтинг і аудит у сфері соціально-трудових відносин

Види планів з праці. Кадри підприємства, їхній склад і структура. Час як ресурс: значення, особливості, структура та нормативи.

Перспективні (річні та місячні) плани - планування результатів; оперативні (тижневі та щоденні) плани - планування часу як ресурсу. Вибір пріоритетності справ, принципи пріоритетності. Стадії процесу планування: складання переліку справ, визначення передбачуваної тривалості, розрахунок резервного часу, визначення пріоритетності, контроль і координація. Врахування індивідуальних особливостей працездатності при складанні планів-графіків. Організаційні принципи розпорядку дня.

Основні задачі аналізу використання трудових ресурсів і витрат на оплату праці. Аналіз забезпеченості підприємства робочою силою й кваліфікаційного складу робітників. Якісна структура трудового потенціалу підприємства за ознаками: стать, вік, стаж роботи на підприємстві, освіта, кваліфікація, характер механізації праці й ін.

Аналіз руху й стабільності робочої сили. Рівень інтенсивності руху працівників: коефіцієнти обороту з прийому й вибуття, загального обороту та коефіцієнту заміщення. Коефіцієнт плинності, коефіцієнт стабільності кадрів. Аналіз використання робочого часу. Аналіз використання робочого часу на основі балансу робочого часу (календарний фонд робочого часу). Аналіз індексу реальної середньої заробітної плати. Аналіз соціального розвитку підприємства.

Сутність, мета та завдання аудиту персоналу. Види та процедури аудиту персоналу. Соціальний аудит у теоретичному полі соціального забезпечення. Консалтинг у сфері праці.

Тема 7. Моніторинг соціально-економічних процесів як інструмент регулювання й удосконалення соціально-трудових відносин

Моніторинг соціально-трудової сфери як інструмент регулювання і удосконалення соціально-трудових відносин

Сутність і завдання моніторингу соціально-трудової сфери. Джерела інформації про зайнятість і соціально-трудові відносини. Основні групи методів моніторингу соціально-трудової сфери. Методика та принципи формування вибірки об'єктів дослідження і системи показників моніторингу соціально-трудової сфери (СТС). Зарубіжний досвід моніторингу СТС.

Структура звітності з питань праці. Державна статистична звітність з питань праці. Класифікація та аналіз статистичних форм звітності у сфері праці;

Тема 8. Міжнародні аспекти розвитку соціально-економічних відносин

Створення, розвиток і завдання МОП. Міжнародна організація праці (МОП) та причини її виникнення: політичні, соціальні, економічні. Основні цілі та завдання МОП. Структура МОП. Документи, що регламентують діяльність МОП: устав, філадельфійська декларація, регламенти МКП, конвенції МОП. Методи роботи та основні сфери діяльності МОП.

Методи роботи МОП: розвиток соціального партнерства, трипартизм, нормотворча діяльність, технічна співдружність, дослідження та публікації. Сфери діяльності МОП: зайнятість і безробіття; професійна підготовка і перепідготовка кадрів; права людини; удосконалення управління та розвитку підприємств; умови безпеки та гігієни праці; заробітна плата; соціальне забезпечення; соціальний захист жінок, молоді, інвалідів, трудящих-мігрантів; усунення дитячої праці. Пріоритетні напрями роботи МОП на сучасному етапі. Участь України в МОП.

4. Структура навчальної дисципліни

Тема	кількість год.					
	Денна форма			Заочна форма		
	лек- ції	семіна- рські	самостій- на робота	лек- ції	семіна- рські	самостій- на робота
Змістовий модуль 1. Соціально-трудові відносини та їх регулювання						
Тема 1. Сутність та система соціально-трудових відносин	2	2	6	-	-	8
Тема 2. Соціальне партнерство в системі соціально-трудових відносин	2	2	6	2	2	8
Змістовий модуль 2. Організаційні, економічні і соціальні компоненти соціально-трудових відносин						
Тема 3. Організація та нормування праці в процесі соціально-трудових відносин	2	2	6	2	2	7
Тема 4. Продуктивність та ефективність праці в процесі соціально-трудових відносин	2	2	6	2	2	7
Тема 5. Мотивація, стимулювання та оплата праці в процесі соціально-трудових відносин	2	2	7	-	-	8
Змістовий модуль 3. Планування, аналіз, консалтинг, аудит і моніторинг соціально-трудових відносин та діяльність Міжнародної організації праці.						
Тема 6. Планування, аналіз, консалтинг і аудит у сфері соціально-трудових відносин	2	2	6	2	2	8
Тема 7. Моніторинг соціально-економічних процесів як інструмент регулювання й удосконалення соціально-трудових відносин	2	-	7	-	-	8
Тема 8. Міжнародні аспекти розвитку соціально-економічних відносин	2	2	6	2	-	8
Індивідуальна робота	-	-	10	-	-	10
Усього годин	16	14	60	10	8	72

5. Зміст лекційного матеріалу

Денна форма навчання (ДФН)

Назва теми	Кількість годин
Змістовий модуль 1. Соціально-трудові відносини та їх регулювання	
Тема 1. Сутність та система соціально-трудових відносин	2
Тема 2. Соціальне партнерство в системі соціально-трудових відносин	2
Змістовий модуль 2. Організаційні, економічні і соціальні компоненти соціально-трудових відносин	
Тема 3. Організація та нормування праці в процесі соціально-трудових відносин	2
Тема 4. Продуктивність та ефективність праці в процесі соціально-трудових відносин	2
Тема 5. Мотивація, стимулювання та оплата праці в процесі соціально-трудових відносин	2
Змістовий модуль 3. Планування, аналіз, консалтинг, аудит і моніторинг соціально-трудових відносин та діяльність Міжнародної організації праці.	
Тема 6. Планування, аналіз, консалтинг і аудит у сфері соціально-трудових відносин	2
Тема 7. Моніторинг соціально-економічних процесів як інструмент регулювання й удосконалення соціально-трудових відносин	2
Тема 8. Міжнародні аспекти розвитку соціально-економічних відносин	2
Разом	16

Заочна форма навчання (ЗФН)

Назва теми	Кількість годин
Змістовий модуль 1. Соціально-трудові відносини та їх регулювання	
Тема 2. Соціальне партнерство в системі соціально-трудових відносин	2
Змістовий модуль 2. Організаційні, економічні і соціальні компоненти соціально-трудових відносин	
Тема 3. Організація та нормування праці в процесі соціально-трудових відносин	2
Тема 4. Продуктивність та ефективність праці в процесі соціально-трудових відносин	2
Змістовий модуль 3. Планування, аналіз, консалтинг, аудит і моніторинг соціально-трудових відносин та діяльність Міжнародної організації праці.	
Тема 6. Планування, аналіз, консалтинг і аудит у сфері соціально-трудових відносин	2
Тема 8. Міжнародні аспекти розвитку соціально-економічних відносин	2
Разом	10

6. Теми семінарських занять

Денна форма навчання (ДФН)

Назва теми	Кількість годин
Змістовий модуль 1. Соціально-трудові відносини та їх регулювання	
Тема 1. Сутність та система соціально-трудових відносин	2
Тема 2. Соціальне партнерство в системі соціально-трудових відносин	2
Змістовий модуль 2. Організаційні, економічні і соціальні компоненти соціально-трудових відносин	
Тема 3. Організація та нормування праці в процесі соціально-трудових відносин	2
Тема 4. Продуктивність та ефективність праці в процесі соціально-трудових відносин	2
Тема 5. Мотивація, стимулювання та оплата праці в процесі соціально-трудових відносин	2
Змістовий модуль 3. Планування, аналіз, консалтинг, аудит і моніторинг соціально-трудових відносин та діяльність Міжнародної організації праці.	
Тема 6. Планування, аналіз, консалтинг і аудит у сфері соціально-трудових відносин	2
Тема 7. Моніторинг соціально-економічних процесів як інструмент регулювання й удосконалення соціально-трудових відносин	-
Тема 8. Міжнародні аспекти розвитку соціально-економічних відносин	2
Разом	14

Заочна форма навчання (ЗФН)

Назва теми	Кількість годин
Змістовий модуль 1. Соціально-трудові відносини та їх регулювання	
Тема 2. Соціальне партнерство в системі соціально-трудових відносин	2
Змістовий модуль 2. Організаційні, економічні і соціальні компоненти соціально-трудових відносин	
Тема 3. Організація та нормування праці в процесі соціально-трудових відносин	2
Тема 4. Продуктивність та ефективність праці в процесі соціально-трудових відносин	2
Змістовий модуль 3. Планування, аналіз, консалтинг, аудит і моніторинг соціально-трудових відносин та діяльність Міжнародної організації праці.	
Тема 6. Планування, аналіз, консалтинг і аудит у сфері соціально-трудових відносин	2
Разом	8

7. Самостійна робота

Денна форма навчання (ДФН)

Назва теми	Кількість годин
Змістовий модуль 1. Соціально-трудові відносини та їх регулювання	
Тема 1. Сутність та система соціально-трудових відносин	6
Тема 2. Соціальне партнерство в системі соціально-трудових відносин	6
Змістовий модуль 2. Організаційні, економічні і соціальні компоненти соціально-трудових відносин	
Тема 3. Організація та нормування праці в процесі соціально-трудових відносин	6
Тема 4. Продуктивність та ефективність праці в процесі соціально-трудових відносин	6
Тема 5. Мотивація, стимулювання та оплата праці в процесі соціально-трудових відносин	7
Змістовий модуль 3. Планування, аналіз, консалтинг, аудит і моніторинг соціально-трудових відносин та діяльність Міжнародної організації праці.	
Тема 6. Планування, аналіз, консалтинг і аудит у сфері соціально-трудових відносин	6
Тема 7. Моніторинг соціально-економічних процесів як інструмент регулювання й удосконалення соціально-трудових відносин	7
Тема 8. Міжнародні аспекти розвитку соціально-економічних відносин	6
Індивідуальне завдання	10
Разом	60

Заочна форма навчання (ЗФН)

Назва теми	Кількість годин
Змістовий модуль 1. Соціально-трудові відносини та їх регулювання	
Тема 1. Сутність та система соціально-трудових відносин	8
Тема 2. Соціальне партнерство в системі соціально-трудових відносин	8
Змістовий модуль 2. Організаційні, економічні і соціальні компоненти соціально-трудових відносин	
Тема 3. Організація та нормування праці в процесі соціально-трудових відносин	7
Тема 4. Продуктивність та ефективність праці в процесі соціально-трудових відносин	7
Тема 5. Мотивація, стимулювання та оплата праці в процесі соціально-трудових відносин	8
Змістовий модуль 3. Планування, аналіз, консалтинг, аудит і моніторинг соціально-трудових відносин та діяльність Міжнародної організації праці.	
Тема 6. Планування, аналіз, консалтинг і аудит у сфері соціально-трудових відносин	8
Тема 7. Моніторинг соціально-економічних процесів як інструмент регулювання й удосконалення соціально-трудових відносин	8
Тема 8. Міжнародні аспекти розвитку соціально-економічних відносин	8
Індивідуальне завдання	10
Разом	72

Тестування

Тестовий контроль: студент опрацьовує питання, що призначенні для самостійного вивчення і для контролю проходить тестування в системі дистанційного навчання (d-learn.pnu.edu.ua) (дві спроби – кращий результат).

Максимальна кількість балів за тестування становить 20 балів (40 тестів по 0,5 бали). Тестування проводиться в визначений період для контролю самостійної роботи.

Індивідуальні завдання

Вивчення дисципліни передбачає обов'язкове виконання індивідуального завдання (ІЗ).

Максимальна кількість балів за ІЗ становить 20 балів.

Контроль знань індивідуальної роботи проводиться з метою визначення стану успішності здобувачів вищої освіти за період теоретичного навчання. Модульний контроль знань індивідуальної роботи студентів здійснюється через написання індивідуального завдання (написання резюме) Резюме здається на останньому практичному занятті.

Критерії контролю знань індивідуальної роботи студентів (за виконання індивідуального завдання (написання резюме):

17-20 балів - в повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно самостійно аргументовано його викладає, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову та додаткову літературу.

13-16 балів - достатньо повно володіє навчальним матеріалом, в основному розкриває зміст теоретичних та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову літературу. Але при викладанні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі несуттєві неточності та незначні помилки.

9-12 балів - в цілому володіє навчальним матеріалом, але без глибокого всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, без використання необхідної літератури допускаючи при цьому окремі несуттєві неточності та помилки.

5-8 балів - не в повному обсязі володіє навчальним матеріалом. Фрагментарно, поверхово (без аргументації та обґрунтування) викладає його під час усних письмових відповідей, недостатньо розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, допускаючи при цьому суттєві неточності.

1-4 балів - частково володіє навчальним матеріалом не в змозі викласти зміст більшості завдань під час письмових відповідей, допускаючи при цьому суттєві помилки.

0 балів - не володіє навчальним матеріалом та не в змозі його викласти, не розуміє змісту теоретичних питань та практичних завдань. Не здав резюме.

Індивідуальне завдання друкується на окремих аркушах.

8. Програмові вимоги з дисципліни

1. Сутність, структура та суб'єкти соціально-трудових відносин.
2. Рівні соціально-трудових відносин.
3. Фактори, що формують соціально-трудові відносини: соціальна політика, глобалізація економіки, розвиток суспільної праці та виробництва.
4. Типи та види соціально-трудових відносин
5. Соціальні індикатори як інструмент аналізу соціальної сфери суспільства.
6. Поняття механізму функціонування системи соціально-трудових відносин та його складові як інструменти їх упорядкування.
7. Система управління трудовими ресурсами та її підсистема
8. Основні закони і закономірності системи управління працею.
9. Поняття та характеристика системи соціального партнерства.
10. Правове забезпечення соціального партнерства в Україні.

11. Колективно-договірна система як форма реалізації партнерських відносин.
12. Сутність колективної угоди організації та вимоги до її укладання.
13. Сутність трудового договору, особливості розірвання.
14. Процес переговорів, його стадії.
15. Врегулювання колективних трудових суперечок і конфліктів в Україні.
16. Резюме як основний документ особи, що зайнята пошуками роботи.
17. Види резюме. Загальні вимоги до написання резюме.
18. Поняття та основні напрямки організації праці.
19. Сутність і значення процесів суспільного поділу і кооперування праці, їх взаємозв'язок і взаємозалежність.
20. Поділ і кооперування праці на підприємстві, їх форми.
21. Поняття робочого місця, робочої зони, класифікація, організація та обслуговування робочих місць.
22. Основні принципи та напрями наукової організації праці.
23. Види норм і нормативи.
24. Класифікація нормативів праці: за видами нормативів, за методами розробки, за ступенем значущості, за масштабом застосування.
25. Облік та аналіз робочого часу.
26. Методи нормування праці.
27. Кадри підприємства, їхній склад і структура.
28. Умови праці та фактори, що визначають умови праці на виробництві, їх значення для здоров'я і працездатності людей.
29. Державна система охорони праці в Україні.
30. Суть та поняття продуктивності праці.
31. Показники вимірювання продуктивності праці на макрорівні.
32. Методи вимірювання продуктивності праці, що використовуються на підприємствах.
33. Вартісний метод вимірювання продуктивності праці, його різновиди переваги і недоліки.
34. Натуральний і умовно-натуральний методи вимірювання продуктивності праці, їхні переваги й недоліки.
35. Трудовий метод вимірювання продуктивності й сфера його використання.
36. Класифікація факторів продуктивності та продуктивності праці.
37. Резерви зростання продуктивності праці та їх класифікація.
38. Значення й ефективність типового проектування організації робочих місць..
39. Сутність та класифікація мотивації праці.
40. Потреби як основа мотивації та їх класифікація.
41. Мотиви діяльності та їх класифікація.
42. Стимули та їх класифікація.
43. Поняття та функції стимулювання.
44. Рівень життя: поняття і фактори, що його визначають.
45. Поняття й показники рівня життя.
46. Доходи населення: структура та джерела їх формування, напрямки використання.
47. Економічна сутність і склад елементів доходів населення.
48. Прожитковий мінімум і методи його розрахунку. Соціальні стандарти рівня та якості життя населення.
49. Сутність, функції і принципи організації заробітної плати.
50. Сучасна структура заробітної плати в Україні.
51. Форми і системи оплати праці.
52. Організація заробітної плати в Україні в сучасних умовах господарювання
53. Соціальні ризики та способи їх державного забезпечення.
54. Сутність і напрямки соціального захисту.
55. Організаційно правові форми та види соціального захисту.

56. Органи управління у сфері соціального захисту та заклади надання соціальних виплат і соціальних послуг в Україні.
57. Державне регулювання соціального страхування.
58. Види соціального страхування.
59. Види планів з праці.
60. Кадри підприємства, їхній склад і структура. .
61. Час як ресурс: значення, особливості, структура та нормативи.
62. Стадії процесу планування.
63. Організаційні принципи розпорядку дня.
64. Основні задачі аналізу використання трудових ресурсів і витрат на оплату праці.
65. Аналіз забезпеченості підприємства робочою силою й кваліфікаційного складу робітників.
  66. Якісна структура трудового потенціалу підприємства за ознаками.
  67. Рівень інтенсивності руху працівників
  68. Аналіз руху й стабільності робочої сили.
  69. Аналіз використання робочого часу.
  70. Аналіз індексу реальної середньої заробітної плати.
  71. Аналіз соціального розвитку підприємства.
  72. Сутність, мета та завдання аудиту персоналу.
  73. Види та процедури аудиту персоналу.
  74. Соціальний аудит у теоретичному полі соціального забезпечення.
  75. Консалтинг у сфері праці.
  76. Моніторинг соціально-трудової сфери як інструмент регулювання і удосконалення соціально-трудових відносин
    77. Сутність і завдання моніторингу соціально-трудової сфери.
    78. Джерела інформації про зайнятість і соціально-трудові відносини.
    79. Основні групи методів моніторингу соціально-трудової сфери.
    80. Методика та принципи формування вибірки об'єктів дослідження і системи показників моніторингу соціально-трудової сфери.
  81. Структура звітності з питань праці.
  82. Класифікація та аналіз статистичних форм звітності у сфері праці;
  83. Створення, розвиток і завдання Міжнародної організації праці.
  84. Міжнародна організація праці та причини її виникнення.
  85. Основні цілі та завдання Міжнародної організації праці.
  86. Структура Міжнародної організації праці.
  87. Методи роботи та основні сфери діяльності Міжнародної організації праці.
  88. Сфери діяльності Міжнародної організації праці.
  89. Пріоритетні напрями роботи Міжнародної організації праці на сучасному етапі.
  90. Участь України в Міжнародній організації праці.

9. Система поточного та підсумкового контролю результатів навчання

Методи навчання

1. Словесні (розповідь з елементами бесіди, бесіда, дискусії на заняттях, пояснення, лекція, консультація)
2. Наочні (демонстрація за допомогою мультимедійного обладнання різноманітних графічних матеріалів: графіків, діаграм, таблиць, схем)
3. Бінарні методи (словесно-інформаційний)
4. Методи: дослідницький, евристичний, метод роботи в малих групах, мозкового штурму, пошуковий, вивчення інформаційних ресурсів.

Поточний контроль

Поточний контроль проводиться на кожному семінарському занятті за виступа виконання письмового завдання студентом. Передбачає оцінювання теоретичної підготовки здобувачів вищої освіти із зазначеної теми під час роботи на семінарських заняттях та набутих практичних навичок під час виконання практичних завдань.

В період дистанційного навчання заняття проходять за допомогою платформи Zoom та університетської системи дистанційного навчання.

Критерії поточного оцінювання:

«5» – в повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно самостійно та аргументовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову та додаткову літературу. Правильно вирішив усі тестові завдання.

«4» – достатньо повно володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей, в основному розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову літературу. Але при викладанні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі несуттєві неточності та незначні помилки. Правильно вирішив більшість тестових завдань.

«3» – в цілому володіє навчальним матеріалом викладає його основний зміст під час усних виступів та письмових відповідей, але без глибокого всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, без використання необхідної літератури допускаючи при цьому окремі суттєві неточності та помилки. Правильно вирішив половину тестових завдань.

«2» – не в повному обсязі володіє навчальним матеріалом. Фрагментарно, поверхово (без аргументації та обґрунтування) викладає його під час усних виступів та письмових відповідей, недостатньо розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, допускаючи при цьому суттєві неточності, правильно вирішив меншість тестових завдань.

Поточні оцінки 2, 3, 4, 5, які можуть отримати студенти під час практичних занять сумуються і розраховується середнє арифметичне (із заокругленням до десятих) та множиться на коефіцієнт 12 - переводиться у 60 бальну шкалу.

ДОДАТКОВІ БАЛИ ДО ПОТОЧНОГО КОНТРОЛЮ

Доповнення усного виступу:

2 бали – отримують студенти, які глибоко володіють матеріалом, чітко визначили його зміст; зробили глибокий системний аналіз змісту виступу, виявили нові ідеї та положення, що не були розглянуті, але суттєво впливають на зміст доповіді, надали власні аргументи щодо основних положень даної теми.

1 бал – отримують студенти, які виклали матеріал з обговорюваної теми, що доповнює зміст виступу, поглиблює знання з цієї теми та висловили власну думку.

Суттєві запитання до виступаючих:

2 бали – отримують студенти, які своїм запитанням до виступаючого суттєво і конструктивно можуть доповнити хід обговорення теми.

1 бал – отримують студенти, які у своєму запитанні до виступаючого вимагають додаткової інформації з ключових проблем теми, що розглядається.

Підготовка творчих завдань(есе, дайджест):

Есе – це самостійна творча робота, де у вільній формі висловлюються особисті думки на тему, передбачену робочою програмою. Головна мета есе – це самостійне викладення студентом на підставі опрацьованого матеріалу теми, проблеми, питання.

Дайджест – це добір уривків з різних джерел на певну тематику. У форматі дайджестів можна зробити системний аналіз будь-якого теоретичного положення, розкрити різні точки зору на будь-яку проблему, тему, питання та зробити узагальнюючі висновки.

2 бал – бали отримують студенти, які можуть виокремити з різних джерел основні положення, структурно об'єднати їх, коротко проаналізувати кожне з них та зробити ґрунтовні узагальнюючі висновки

1 бал – бал отримують студенти, які в цілому правильно виокремили основні

положення кожного з джерел, але не зробили їх відповідного аналізу та узагальнюючих висновків.

Підсумковий контроль

Підсумковий семестровий контроль оцінюється від 0 до 100 балів і переводиться у національну шкалу ЄКТС.

Підсумковою формою контролю є залік, який виставляється як сума балів за модулями.

Студент повинен набрати не менше 50 балів у сумі за три змістові модулі:

М 1. Поточний контроль (1-60 балів).

М 2. Самостійна робота (1-40 балів).

Результати неформальної освіти можуть зараховуватись відповідно до Положення про порядок зарахування результатів неформальної освіти в університеті.

Якщо студент набрав менше 50 балів. Дозволяється, як виняток, з дозволу декана економічного факультету за заявою, погодженою з кафедрою теоретичної і прикладної економіки, одноразове виконання студентом додаткових видів робіт з навчальної дисципліни (відпрацювання пропущених занять, перескладання змістових модулів, виконання індивідуальних завдань тощо) для підвищення оцінок за змістові модулі

Підсумкова оцінка з дисципліни у стобальній шкалі переводиться у національну шкалу та ECTS за такою схемою

Знання, при формі семестрового підсумкового контролю-заліку, оцінюються як з теоретичної, так і з практичної підготовки відповідно до національної шкали за такими критеріями:

зараховано:

90 – 100 – здобувач освіти міцно засвоїв теоретичний матеріал, глибоко і всебічно знає зміст навчальної дисципліни, основні положення наукових першоджерел та рекомендованої літератури, логічно мислить і будує відповідь, вільно використовує набуті теоретичні знання при аналізі практичного матеріалу, висловлює своє ставлення до тих чи інших проблем, демонструє високий рівень засвоєння практичних навичок;

80 – 89 – здобувач освіти дуже добре засвоїв теоретичний матеріал, володіє основними аспектами з першоджерел та рекомендованої літератури, аргументовано викладає його; має практичні навички, висловлює свої міркування з приводу тих чи інших проблем, але припускається певних неточностей і похибок у логіці викладу теоретичного змісту або при аналізі практичного матеріалу;

70 – 79 – здобувач освіти добре засвоїв теоретичний матеріал, володіє основними аспектами з першоджерел та рекомендованої літератури, аргументовано викладає його; має практичні навички, висловлює свої міркування з приводу тих чи інших проблем, але припускається кількох неточностей і похибок у логіці викладу теоретичного змісту або при аналізі практичного матеріалу;

60 – 69 – здобувач освіти в основному опанував теоретичними знаннями навчальної дисципліни, орієнтується в першоджерелах та рекомендованій літературі, але непереконливо відповідає, плутає поняття, додаткові питання викликають невпевненість або відсутність стабільних знань; відповідаючи на запитання практичного характеру, виявляє значну кількість неточностей у знаннях, не вміє оцінювати факти та явища, пов'язувати їх із майбутньою діяльністю;

50 – 59 – здобувач освіти частково опанував теоретичними знаннями навчальної дисципліни, орієнтується в першоджерелах та рекомендованій літературі, але непереконливо відповідає, плутає поняття, додаткові питання викликають невпевненість або відсутність стабільних знань; відповідаючи на запитання практичного характеру, виявляє значну кількість неточностей у знаннях, не вміє оцінювати факти та явища, пов'язувати їх із майбутньою діяльністю;

не зараховано:

26 – 49 – здобувач освіти не опанував більшості навчального матеріалу дисципліни, не знає наукових фактів, визначень, майже не орієнтується в першоджерелах та рекомендованій літературі, відсутні наукове мислення, практичні навички не сформовані.

1 – 25 здобувач освіти не володіє навчальним матеріалом дисципліни, не знає наукових фактів, визначень, не орієнтується в першоджерелах та рекомендованій літературі, відсутні наукове мислення, практичні навички не сформовані.

Шкала оцінювання для заліку		
університетська	національна	шкала ЄКТС
90 – 100	зараховано	A
80-89		B
70-79		C
60-69		D
50-59		E
26-49	Не зараховано	FX
1-25		F

Розподіл балів, які отримують студенти

Поточний контроль та самостійна робота			Сума балів з навчальної дисципліни
Модуль 1	Модуль 2		
Поточний контроль	Самостійна робота		
	Тестування	Індивідуальне завдання	
Теми 1-8	Теми 1-8	Теми 1-8	
60	20	20	
100			100

Студентам, які мають з навчальної дисципліни оцінку від 1 до 49, дозволяється ліквідувати академічну заборгованість відповідно до графіку ліквідації академзаборгованості за встановленими правилами.

В умовах карантину ідентифікація здобувача вищої освіти відбувається з використанням програми ZOOM.

Повторне складання заліків допускається не більше двох разів з кожної дисципліни: один раз викладачеві (**талон №2**) тестування в системі дистанційного навчання + усне опитування відповідно до програмових вимог, другий – комісії (**талон №3**) реалізується виключно у тестовій формі з використанням організаційно-технологічних процесів.

Здобувача вищої освіти, який не ліквідував академічну заборгованість у встановлені терміни без поважної причини, **відраховують** з університету за академічну неуспішність або за його згодою направляють на **повторне вивчення навчальної дисципліни** (планується за рахунок власного часу студента і не фінансується з бюджетних коштів).

10. Методичне забезпечення

1. Робоча програма навчальної дисципліни.
2. Тексти лекцій.
3. Презентаційні матеріали до лекцій.
4. Завдання для семінарських занять.
5. Завдання для самостійної роботи та методичні рекомендації з її виконання.
6. Тести для поточного контролю знань студентів.
7. Критерії оцінювання знань студентів.
8. Наочні матеріали:

1. Методичні рекомендації для проведення семінарських занять з дисципліни «Економіка соціально-трудових відносин у ПТБД» /уклад. Ю.І. Ціжма. Івано-Франківськ: ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника», 2019. 40 с.

11.Рекомендована література

Нормативно-правові акти:

1. Кодекс законів про працю в Україні. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/322-08#Text> (дата звернення: 25.08.2020).
2. Про відпустки: Закон України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/504/96-%D0%B2%D1%80#Text> (дата звернення: 24.08.2020).
3. Про зайнятість населення: Закон України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5067-17#Text> (дата звернення: 25.08.2020).
4. Про колективні договори і угоди: Закон України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3356-12#Text> (дата звернення: 26.08.2020).
5. Про оплату праці: Закон України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/108/9580#Text> (дата звернення: 25.08.2020).

Основна література

1. Акулов В.Г. Економіка праці та соціально-трудові відносини: підручник. Київ: Знання, 2012. 390 с.
2. Акулов М. Г., Драбаніч А. В., Євась Т. В. Економіка праці і соціально-трудові відносини: навч. посіб. Київ : ЦУЛ. 2012. 328 с.
3. Грішнова О.А. Економіка праці та соціально-трудові відносини: підручник. 5-те вид., оновлене. К. : Знання, 2011. 390 с.
4. Грішнова О.А., Міщук Г.Ю., Олійник О.О. Соціальна відповідальність у трудових відносинах: теорія, практика, регулювання ризиків: монографія. Рівне: НУВГП, 2014. 216 с
5. Економіка праці : навчальний посібник / за заг. ред. Г. В. Назарової. Харків: ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2019. 330 с.
6. Економіка праці та соціально-трудові відносини: навч.-метод. посібник / за заг. ред. проф. Качана Є. П. Тернопіль: ТДЕУ, 2006. 373 с.
7. Єсінова Н.І. Економіка праці та соціально-трудові відносини: навч.-метод. посібник. Х.: ХДУХТ, 2017. 189 с.
8. Колот А. М., Грішнова О. А., Герасименко О. О. Соціальна відповідальність: навчальний посібник. Київ, КНЕУ, 2015. 519 с.
9. Лібанова Е.М. Ринок праці: навч. посібник. Київ: Центр навчальної літератури, 2003. 224 с.
10. Никифорак В.А., Водянка Л.Д., Кобеля З.І., Никифорак О.Я. Економіка праці і соціально-трудові відносини: навчальний посібник. Чернівці : Чернівецький нац. ун-т, 2018. 332с

Наукові публікації:

1. Ціжма Ю.І., Ціжма О.А. Концептуальні підходи до формування джерел фінансування трудового потенціалу. *Вісник Прикарпатського університету. Економіка*. 2019. Вип. XIV. С. 227 – 227.
2. Ціжма Ю.І. Особливості методики визначення гнучкості зайнятості населення. *Проблеми та перспективи соціально-економічного розвитку регіонів: матеріали міжнародної науково-практичної інтернет-конференції* (м. Івано-Франківськ, 27-28 травня 2015 р.). Івано-Франківськ: Видавець Віктор Дяків, 2015. С. 52–54.
3. Грішнова О. А. Вектори зміни соціально-трудових відносин в умовах нової соціоекономічної реальності. *Соціально-трудова сфера в координатах нової економіки та глобальної соціоекономічної реальності: виклики, шляхи розвитку : зб. тез доп. учасників*

Міжнар. наук.-практ. конф.; 11–12 листоп. 2020 р. М-во освіти і науки України, ДВНЗ «Київ. нац. екон. ун-т ім. В. Гетьмана. Київ : КНЕУ, 2020. С. 73–76.

4. Соціально-трудова сфера в координатах нової економіки та глобальної соціоекономічної реальності: виклики, шляхи розвитку: зб. тез доповідей учасників *Міжнар. наук.-практ. конф.*; 11–12 лист. 2020 р. К. : КНЕУ, 2021. 364 с.

Інформаційні ресурси в інтернеті:

1. Бібліотека ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника». URL: <http://lib.pnu.edu.ua> (дата звернення: 26.08.2020).

2. Законодавство України URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws>. (дата звернення: 25.08.2020).

3. Національна бібліотека України ім. В. І. Вернадського URL: <http://www.nbuv.gov.ua>. (дата звернення: 24.08.2020).

4. Національна бібліотека України імені Ярослава Мудрого URL: <https://nlu.org.ua>. (дата звернення: 25.08.2020).

5. Офіційний сайт Державної служби статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua>. (дата звернення: 24.08.2020).

6. Офіційний сайт Міністерства соціальної політики України. URL: <https://www.msp.gov.ua>. (дата звернення: 26.08.2020).

7. Офіційний сайт Міжнародної організації праці. URL: <https://www.ilo.org/global/lang-en/index.htm> (дата звернення: 25.08.2020).

8. Офіційний сайт Державного центру зайнятості України URL: <https://www.dcz.gov.ua>. (дата звернення: 25.08.2020).

9. Офіційний сайт Державної служби України з питань праці. URL: <https://dsp.gov.ua>. (дата звернення: 24.08.2020).

Е-сервіси Міністерства соціальної політики України. URL: <https://www.msp.gov.ua/main/Eservices.html>. (дата звернення: 01.12.2020).

Викладач
к.е.н., доц.

Ціжма Ю.І.